

B. h. II, 68.

h. 10, 7.

X 187 9536

II m
453

D. E.
INSIGNIBUS.
SCHEDIASMA.

DIE, III. NOVEMB. A. O. R. M. DC. LX.

SOLENNITER.

SUB. PRÆSIDIO.

VIRI. EXCELLENTISSIMI. ATQVE. PRÆCLA-
RISSIMI.

DN. M. FRIDERICI. RAPPOLTI.

POES. PROF. PUBL. &c. PRÆCEPTORIS. ET. CON-
SANGVINEL. SUI. ÆTATEM. DEVE-
NERANDI.

P. P.

PAULUS STURCK REICHENB. VAR.

PHIL. ET. BON. ART. BACCAL.

A. ET. R.

LIPSIAE.

LITERIS. JOHAN-ERICI. HAHNII.

2623. 23

Virum Trigæ

Venerabili, Excellentissimo, Spectatissimo, Clarissimis

DN. AUGUSTINO RAPPOLTO, Seni de juventute literaria meritissimo.

DN. M. FRIDERICO RAPPOLTO, Prof. Publ.

DN. SAMUELI RAPPOLTO, Notar. Publ. Cæs.

Illi Avo Octogenario, & quod excurrit, his Consanguineis propioribus & potioribus.

Familia Vestrae **INSIGNIA** cassidem galeam exornatam, flavoqve representatam clypeo exhibent, cujus summum & imum tripartitum habet montem viridem, corvo nigro (ob nominis forsam convenientiam) expansis alis, & pedibus altero paululum allevato, altero prorsus recto medioq; montis innixo cacumine insignitum. Quibus praeclaris ab Imperatore Maximiliano Anno Christi 1500. die 29. Jan. virtutum praemiis, Tuus, **MI AVE**, Atavus aut abavus quidam **FRIDERICUS RAPPOLT**, remilitari tunc temporis clarissimus, ex cujus filio aut nepote Avus tuus deinde natus, suos nobilitavit posteros, ut in diplomate publico Imperiali, quod vobis adhuc est ad manus, multis videre est. Quid inde? Gratulor mihi, matrem habenti sanguine progerminatam Rappoltiano, adeoque tam laudatae inserto familiae, inque hoc unice nitor, ut praeclari hujus generis furculus praeclaras aemuler virtutes. Et quod vivum virtutum harum exemplar oculis meis semper obversaretur, in memoriam Vestrorum Insignium de Insignibus aliquas vobis sacras collegi pagellas. Accipite eas, **AVE MI, SENEX VENERANDE, VOSQUE CONSANGVINEI** medullitus amandi, accipite, inquam, fronte serenâ, Vestrumque, quem amatis, amare perseverate.

PAULUM STARKIUM,
Aut. & Resp.

FELICITER!

Proœmium.

Generalem de Insignibus doctrinam tradere si vellemus, unius & alterius plagulae angustia vix sufficeret, cum omnia in gen. ornamenta, & illa etiam signa, quibus persona aliqua dignior ab inferiori secernitur, hæc involvat, atq; adeo non exiguis circumscripta sit cancellis. Offerrent enim hic se nobis omnia, quæ unquam de vestimentorum notis tradidere antiquitatis monumenta, ut sunt ornatus ille sacerdotalis apud Judæos, (a) cujus primarius Ψ Γ appellatur (b) cui inserta Insignia Urim & Tummim (c) It. vestitus Romanus, ut erat Toga pura (virilis) & prætexta (diversi coloris) quibus ætate majores & minores: Toga & stola, quibus fœminas familiâ honestiores & obscuriores: Toga & sagum, quibus pacis & belli tempora distinguebant. (d) Quò haud incongruè referuntur Insignia illa Magnifica, quibus Academicarum nostrarum sidera primaria reliquis, commercium quoddam cum Musis habentibus, prælucent. Offerrent se regalia illa & nobilitatis indicia, sceptrum puta, Diadema, coronæ, annuli, & quæ id genus alia, de quibus passim apud scriptores. (e) Offerrent se Poëtarum Insignia: Qvalia sunt illa Conradi Celtis Protucii, primi inter Germanos Imperatoriis manibus Poëtæ laureati, quæ quatuor libris Amorum præfixit variis emblematis decora, hoc adjecto distichò:

Hanc Laurum dedimus Conrado insignia Vatum

Cesar, ut Heroum sortia facta canat (f)

Offerrent se deniq; innumera insignium genera, quibus vel olim extra Ecclesiæ pomœria palantes gentiles $\Phi\upsilon\lambda\alpha\kappa\tau\eta\epsilon\iota\sigma\iota\varsigma$ quasi, fasciniq; amoliendi gratia, stipati incedebant, ut sunt amuleta, ancilia &c. Vel hodie adhuc profapiæ splendore formæq; liberalitate splendentes fœminæ plerumq; , solius ornatus gratiâ in publicum conspectum collò præsertim & manibus nitidæ, se solent commit-

(a) vid. Joseph. l. 3 Antiq. Judaic. c. 11. p. m. 44 seq.

(b) Exod. XXIX. 4.

(c) vid. Joh. Michael, Dilber. l. 1. Elect. c. 5. p. 35.

(d) vid. Excel. Dn. Præses in prælect. publ. ad sat. V. Hor. parte spec. c. 4 & 5. & ad sat. VI. c. 7. & 20.

(e) Vid. inter multos alios Cœl. Rhodig. l. 3. antiq. lect. c. 25. 26. p. 141. seq. & c. 33 p. 154.

(f) Vid. Celtis lib. quatuor Amorum p. 7. & Copiâ bulle regie erectionis Collegii Poëtarum & Mathematicorum in Vienna cum autoritate & credendi & insigniendi Poëtas in eodẽ Collegio circa calcem.

tere, ut sunt pretiosa monilia, margaritis, aurō & gemmis artificum manu nimum scitè distincta. &c. Sed si de his omnibus, aliisque propè innumerabilibus sermo nobis futurus esset, in quantum, quæso, excreceret nostra disputatio? leges sanè prodigiosâ longitudine excederet! Unum igitur brevitati studentes eligemus, de quibus iis saltem Insignibus; quæ aliàs gentilitia vocant, germ. Wappen aliquid pro viriculis differemus, quod ut fiat feliciter, βλέπομεν ἀγα!

CAPITULUM I.

Insignium Etymon, Quomodo Gallis, Græcis & Hebræis dicta. Locus Cantici explicatur è Dilherro, Germ. Wappen unde. Homonymia repetitur. Synonymia adjicitur. Signa & Insignia in quo differant.

Eum ausculta, cui quatuor sunt aures, Proverbium est benè vetus. Quum igitur nominum interpretatione sæpè numero in ipsius rei perceptionem provehamur, docente Viro sine pari Scaligero (g) monitu ejus adducti, non possumus, quin aliquid de ipso vocabulo annectamus, ubi tamen, cum ipsa loquatur res, breviter nos expediemus. Dicuntur Insignia à signando, ut indicia ab indicando, monumenta à monendo &c. q. d. in signum. Quia nimirum insignia signa sunt splendida alicujus familiæ, vel etiam res strenuè gestas & insigniter notatas designant. Hinc & à Gallis dicuntur Armoiriers q. d. armorum memoriam, quòd virtutes à desertæ vetustatis rubigine vindicant, easque ad seræ usque posteritatis memoriã conservant. Græcis dicuntur *σημα*, & cum additamento alius nominis *ἡγεμονίας σημα*. It. βασιλικὰ σημα. A voc. σημα signū, nota, vexillum (unde & σημεῖον) quæ fortè non inconvenienter à voc. Rabb. *מִשְׁכָּן* originem traxit, quod etiam insigne seu signum notat. Ejus enim radix in Niphal (*מִשְׁכָּן*) quæ in sacris quoque occurrit (h) signare notat. Aliàs insignia apud Hebræos possunt exprimi per *שָׁנָה* à rad. *שָׁן* vexillum erexit (i) It. *שֵׁן* quæ vox signum notans, teste Fesselio (k) variè in sacris usurpatur. It. *שֵׁן* cujus in voculæ expositione multum à fonte declinarunt Septemviralis & Vulgata versiones, nec non Augustini comment. (l) in loco quodam Canticor. (m) quorum tamen παραρρήματα ad amissim restituit Dilherrus. (n) At quivir? surgite, quicunque literas

(g) Scal exerc. l. sect. 1.

(b) Jes. XXIX 25.

(i) Num. XXI. 8. XXVI. 10.

Exo. XVII 15.

(k) i. 5. Adversar. sac. parag.

14. à p. 447.

usque ad 46.

(l) sermon. 6.

& 7. de verbo Domini.

(m) Cantic. II. 4.

(n) l. 3. elect.

c. 9. p. 457. seq.

literas amatis & historias abstrusas. Delius hic nobis natator est, & vel Apollinea enodat oracula. Malè, inquit, 70. locum verterunt: τὰξάτε ἐπ' ἐμῆ ἀγάπην, legentes pro לָאָהֵן forsitā לָאָהֵן. Multò minus scopum feriit latinus, qui vertit: *ordinavit in me charitatem*, quem, inquit, quid deceperit non video. Lutheri quæ versionem cum fonte legitimè conspirantem, annexâ perspicuâ verborum dilucidatione, tandem comprobat. Nobis Germanis relictum est, ut Insignia *Wappen* dicamus, antiqva scribendi & pronunciandi ratione, etiam adhuc hodie Saxonibus usitata, quæ nobis *Waffen* / illis *Wappen* f. in p. commutato frequentissimè. Remansit tamen nobis superioris Germaniæ tractus incolis ipsa vox *Waffen* / sed diversi significatus cum voce *Wappen*; illa arma per se, hæc insignia notat. Vocis Homonymiam, cum ea in proœmio statim fuerit excussa, intactam planè hic relinquimus, (o) substituentes Æquipollentiam, quæ varia. Dicimus enim Insignia, Insignia gentilitia, Arma, Arma gentilitia. Item, Tesseras, Scuta gentilitia. It. Signa simpl. Quamvis forsan signa & Insignia in hoc differant, ut signa dicantur ea, quæ per se subsistunt. Insignia verò ea, quæ rei alteri inhaerent tanquam subjecto, sine quo subsistere nequeunt.

CAPITULUM II.

Insignium origo. Ex ipsa Scriptura primùm deducitur. Vexilla tribuum Israël explanantur. Objectioni ex Exod. satisfit. Davidis & aliorum Regum Judæ annulus signatorius qui. Aliis gentibus insignium qui sint authores. Ægyptii primi à pluribus habentur. A quibus ad Græcos & Romanos pervenisse creduntur. Quis Romæ ea primus induxerit. Caricas gentes alii credunt. Alii Pictas. Alii Assyrios. Nostra insignia an ab illis veterum deducenda. A Carolo Magno demùm creduntur adumbrata. Brevis sententiarum decisio.

Vetustissimum esse Insignium usum, ipsi Israelitæ suis stabiliunt vexillis (p) quæ, quod Symbolis quibusdam singulis familiis propriis fuerint inscripta, tum ex ipsius textus visceribus, tum ex diversis diversorum translationibus & commendationibus, colores & figuras aliasque circumstantias iis annexas producentibus, præter Drusium (q) Fesselium (r) Münsterum (s) & Berneccerum

(o) Vid. Cic. or. 3. Catil. ubi insignia laudis. l. 1. de nat. Deor. ubi insignia mundi [i. e. stellæ] l. 7. ad fam. ep. 5. insignia gloriæ l. 3. ad fam. ep. 131. insignia virtutibus non sine singulari elegantia pro ornamentis ingen. adhiber.

(p) Num. II. 2.
(q) ad loc. diff. Num. c. 4.
(r) l. 5. adversar. sac. c. 7. paragr. 14. p. 457. 458.
(s) ad c. II. Nū

(t) in quæsti-
onib. ad Tacit.
quæst. 23.
(u) Athanas.
Kirch. in Oe-
dipo Ægypt,
vel Phronti-
ster. Hiero-
glyph. Tom. 2
class. 1. c. 3. P.
19. 20. 21.

(vv) Genes.
XLIX. 3. 4.

(x) Deuter.
XXXIII. 17.

(y) Genes.
XLIX. 17.

(z) Exod XX.
3.

(t) in incomparabili opere monstrat Kircherus (u) ubi quatuor ve-
xillis, quæ in quatuor castrorum angulis à quatuor primis princi-
pibus erecta eminebant, diversa animalia diversorum colorum in-
serta vexillis tribuit. Ad orientem, inquam, super tabernaculum Na-
asson primogeniti Judæ vexillum fulgebat viridis coloris. In viridi namq[ue] la-
pillo, qui Smaragdus appellatur, parentis sui nomen descriptum erat in Ratio-
nali judicii, quod summus sacerdos gestabat in pectore, in quo quasi in Ponti-
ficia bullæ Israëlitis nobilitatis antiqva jura continebantur. In vexillo au-
tem Judæ insigne nobilitatis erat Leo. Leoni enim comparaverat eum Israël
sive Jacob pater ejus, quando nimirum tanquam omnium parens & princeps
singulis propria stemmata distribuit. Ad meridiem deinde eminebat supra
tentorium Elizur filii Ruben rubrum colore vexillum, quod referebat Sardi-
um Rationalis lapillum, quod illi obtigerat; Ejus autem insigne fuit humana
figura, utpote qui primogenitus esset, & quasi caput totius domus Israël. (w)
Ad occidentem supra tentorium Elisama filii Ephraim vexillum radiabat au-
reum, Chrysolitum referens Rationalis, in quo descriptus erat. Habebat au-
tem pro insigni nobilitatis vitulum, cui comparaverat eum Jacob. (x) De-
niq[ue] ad aqvilonem super tentorium Eliezur filii Dan diversi coloris vexillum
erat, ex albo nimirum & rubro colore permixtum aspidem in Jaspide refere-
bat, ejusdem Rationalis. Juxta illud: (y) fiat Dan coluber in via, cerastes
in semita; quæ ad ingenii acumen, & bellicam fortitudinem atq[ue] industriam
singularem referenda esse, merito putant Doctores. Hæc enim duo cum ma-
ximè in aquila sint conspicua, ideo creditum est Dan quod cerastem in vexillo
pingere recusaret, aquilam pro serpente pinxisse. Eadem animalium for-
ma, quæ in vexillis, apparuit Ezechieli cap. I, 10. & Johanni Apoc.
IV. 7. quibus sine dubio omnes gentes ad Dei regnum accessuræ in-
nuuntur, sicuti sub his vexillis tota Israëlitarum cohors contineba-
tur. Sic unicuiq[ue] Evangelistarum in frontispicio Evang. appin-
gitur unum ex his animal. Quæ itidem pingendi ratio forsan ex
his vexillis fuit petita. Hæc ille. Cujus verba, cum liber pretii
haud exigui à Patrono quodam nobis communicatus, non sit in o-
mnium manibus, hic adponere non dubitavimus. Non est, quod
quis hic ex illo Dei interdicto, non esse faciendum sculptile aut ali-
am similitudinem, quæ vel in cælis suprâ, vel in terris infrâ, vel in
aquis sub terra sunt: (z) rationem hanc pingendi insignia apud Ju-
dæos conetur disturbare. Ibi enim inter imagines quæ ad Idolo-
latrariam,

latrari-
citæ, d
patet.
Davi
gnato
(d) ve
eorum
Ægypt
Judæo
non im
ad post
gnisi
facien
fe.
ubi R
portas
nos, ut
cis nu
geo P
χρόν
no ef

E R
eorum
tame
locus
elam
ingen
mi of
excog
quoc
(m) l

latrariam, & quæ ad ornatum fiunt, quarum hæ, non illæ Israëlitis li-
 citæ, distingvendum esse, ex ipsorum Rabbiorum explicationibus
 patet. (a) Sic refert Laurentius Beyerling (b) ex R. Abrahamo (c)
 Davidem, quem secuti etiam Reges Judæ, gessisse in annulis suis si-
 gnatoriis imaginem Leonis, vel quod ipse (David) leonem vicisset
 (d) vel quod significaret illud: vicit Leo de tribu Juda, (e) quod de
 eorum quoq; antiquitate satis testatur. Coævus cum Judæis facit
 Ægyptios laudatus Kircherus (f) inter alias gentes, inqviens, (præter
 Judæos, putà, quorum insignium originem jam antè recensuetat.)
 non immeritò primum locum occupant Ægyptii, à quibus tota insignium ratio
 ad posteros descendisse videtur. Cui sententiæ gregalem se addit, insi-
 gnis ille legum sacerdos Limnæus (g) qui simul addit, morem hunc
 faciendi insignia ab Ægyptiis ad alios quoque populos permanâsse.
 Ab Ægyptiis, inqviens, descendisse observavi apud Diodor. Sicul. (h)
 ubi Reges eorum caput Leonis, tauri aut Draconis principatus insigne,
 portasse scribit. Ab Ægyptiis porro mutuatos hoc Græcos, & ab his Roma-
 nos, ut multa alia, quæ ad disciplinam militarem pertinebant. Ac de Græ-
 cis nunc illud nobis suppetit, quod apud Ovid. (i) legimus, de Æ-
 geo Pandionis filio, Atheniensium Rege, Sisseræ & Barac ferè ουγ
 χερον, qui Thesea filium ex signis sui generis, in capulo gladii ebur-
 no efficitis, agnovit:

*Agrestes Aconita vocant. Ea conjugis astu
 Ipse parens Ægeus nato porrexit, ut hosti.
 Sumserat ignara Theseus data pocula dextra.
 Cum pater in capulo gladij cognovit eburno
 Signa sui generis, facinusq; excussit ab ore. (k)*

E Romanis verò Appium Claudium, Consulem olim Romanum
 eorum usum Romæ primùm induxisse, testis est Zeillerus (l). Quã
 tamen de insignium origine sententiam evertere videtur Herodoti
 locus (m) qui minoris Asiæ populos Cares insignium authores pro-
 clamat. Caricæ gentis, inqviens, omnium, quæ illis temporibus claruerunt
 ingeniosissima, memorantur tria inventa, quippe galeis cristas imponendas pri-
 mi ostenderunt Cares, clypeis signa adjungere, postremò loca quoq; scutorum
 excogitaverunt &c. Alii Pictis id ipsum tribuunt, inde nominatis,
 quod armis ad conflictum uterentur variegati coloris. Alii, cum

(m) Herod. l. 1. histor. p. juxta interioris marginis latus 31 juxta superlineares

(a) Vid. Clar
 Joh. Ben. Car-
 pzoVI dissert.
 ad nummos
 Mosen cornu-
 tum exhiben-
 tes directam.
 ubi hanc rem
 c. 2. p. 10. seq. e-
 rudite tractat.
 (b) Tom. 4.
 Theat. Magn.
 vitæ hum. tit.
 Insignia f. 323.
 (c) in Cabala
 historica.
 (d) I. Sam.
 XVII. 34. seq.
 (e) Apoc. V. 5
 (f) l. c. p. 22.
 (g) Joh. Li-
 mnæus Tom.
 2. Juris publ.
 Imperii Rom-
 German. l. 6.
 c. 6. de Insign.
 p. 1. hujus cap.
 num. 8.
 (h) Diodor. Si-
 cul. lib. 11.
 (i) l. 7. Meta-
 mor. fab. 22.
 (k) vid. Jos.
 Castalion va-
 riar. lect. c. 4.
 (l) Martin.
 Zeiller. in ep.
 germ. ep. 36.
 p. 218. 219. ubi
 etiam quàm
 plurimos hac
 de materia ci-
 tat authores.
 numeros. p. 79

(n) Marcus
V Velferus l. r.
rerum Augu-
stan. Vindeli-
cor. sub finem
libri. Quem
adducit Buch-
nerus in Fabr.
tit. Insignia p.

1274.

(o) Pont9 Heu-
terus in hist.
vet. ac nov.

Belgæ. l. 7. c.
25. num. 174.

(p) Zeiller. l. c.

pro certo teneant, nobiliores inter Assyrios nunquam in publico comparuisse sine sceptro, cui supra vel flosculi vel animalis posita figura, ab illis, utpote primæ Monarchiæ subjectis, originem rei accersunt. Welserus (n) de nostri seculi insignibus maximam partem sollicitus à primis illis, quos jam ante diximus, deducenda non esse existimat inventoribus, quippe quæ à Carolo M. adumbrata, ab Heinrico Aucupe verò perpolita demùm fuissent. Quò haud ob- scurè collineat Heuterus, (o) qui Caroli M. temporibus omnia Belgarum insignia ferè fuisse mutata, pro certo habet. Imò tem- pore Friderici I. demùm communem adeò eorum usum invulgasse ex Paulo Jovio scribit Zeillerus (p). Nos in tanta Authorum dis- crepantia tutissimè cum laudato Linnæo dicimus, aliunde hujus rei petenda initia non esse, nisi à communi gentium usu. *Non enim, inquit ille, facile gens dabitur, cui insignium non cognita observantia, usq; adeò, ut & in novis insulis, quas eo compellamus nomine, eadem ratione qua novum orbem, insignium usus ab illarum inventoribus fuerit deprehensus. In ejusmodi a. gentium inventis, si de primo authore questio sit, vestigia non nisi obscura sunt, sufficit communem nosse usum &c.*

CAPITULUM III.

Insignium definitio duplex. Quarum prior retinetur. Posterior expirat: Divisiones. Insignium alia nobilia, alia non nobilia. Galea unde & quotuplex. Germ. *Bärnhäuter* unde. Insignium quæ regalia & nobilia. Item, donata, acquisita, hereditaria. It. quæ simplicia & composita. Insignium species variorum variz. Davidis, Israëli- tarum & Ægyptiorum repetuntur. Octavii Augusti, Seleuci, Ido- menei insignia quæ. Quæ Mediomatricum & Messanæ urbis. Item, Regum Persarum, Polonorum, Moscoviorum, Hispanorum, Anglorum & Bohemorum. Roma quæ olim insignia. Quæ hodie Papæ & Cardinales. Imperii Romani aquila cur biceps. Cur non itidem Regis Romani. Germ. *Adel & Edel* unde. Comitum Palatin. circa insignia privilegia. Saxonum Principes quæ olim insignia. Quæ hodie. Unde corona ruteacea. Quid in vet. Saxonum literæ qua- tuor C. C. N. S. Insignia materiæ inhzrent sculpturâ, picturâ, textu- râ. Annulis signatoriis uti mos diu receptus. Græcorum literas vin- culis colligendi mos. Monetæ authores qui. *ἀγαλμάτια* quid. Insignia vexillis, portis, ædificiis, aliis appicta vel insculpta. Colo- rum quid notet varietas. Cluverii de veterum pingendis insignibus judicium. *πλινθια & ῥάβδοι* quid. Color viridis Turcis reli- giosus.

Pra-

Præmissis ita his præmittendis, describimus cum Limnæo (q) (q) l. c. num. 13. insignia, quod sint signa, summi Principis auctoritate alicui concessa, aut propria voluntate assumpta, personam à persona, familias à familijs, civitates à civitatibus, collegia à collegiis variè distingventia. Non enim cum Tolosano (r) si hodiernum simul spectamus usum, facere hâc in parte (r) l. 6. de re- possumus, definiente, quod sint hieroglyphica, quæ breviter & compen- publ. cap. 6. diosè factum egregium demonstranti signo proportionatum significant, cum ea definitio paucissimis sanè respondeat insignibus, quorum usus hodie tam varius, ut certis cancellis vix possit includi. Sunt enim (ut aliquos saltim prælibemus) insignia v. g. alia nobilia alia non nobilia. Nobilia potissimum hodie censentur illa, quibus galea perforata adjecta, quam nos apertam vocamus einen offenen Helm. Est enim galea (dicta vel à gallo, cujus formam summitati olim capitis armati imposuerunt; vel ἀπὸ τῆς γαλῆς vel Poët. γαλέης à fele, quod olim ex diversorum animalium pellibus conficiebantur. Præsertim ap. Germanos, qui frequentissimè sumebant exuvias ursinas, quibus & extra bellum frequentes incumbabant. Hinc Germ. Bärnhäuter dictum putant q. d. hominem segnem, pigrum &c.) nobis duplex Stechhelm & Thurnier-helm. Illa plebejorum est, hæc nobilium, tam armatæ quàm togatæ militiæ. Illa clausa verschlossen und zugethan/ hæc aperta & perforata. (s) It. inter nobilia & regalia. Illud enim ad discriminandos Reges, Principes & Duces à cæteris inferioris ordinis nobilibus olim in torneamentis pertinuit, quod galeati ibi Reges atq; Principes non comparuerunt. It. alia sunt donata, quæ dantur ab Imperatoribus & Regibus benevolentia ergò: alia acquisita, quæ virtute bellica, aut aliâ quâdam occasione acquiruntur: alia deniq; hæreditaria & Præscripta, quæ à Principe ob merita concessa in hæreditarium jus transeunt. It. alia Simplicia, quæ campo tantum colorato constant, sine figura aut symbolo aliquo: alia composita, quæ ex symbolis & coloribus complentur (t) &c. Quàm variæ autem horum symbolorum sint species, calamo exprimi vix potest, cum sint innumerabiles, & vel aliquod animal, sive homo sit, sive brutum, vel plantam, vel pœnè omne, quicquid in rerum natura, repræsentant.

B

Davi-

(s) vid. Limnæus d. l. De galeis aliàs his clausis & apertis Zeillerus d. l. præprimis citat Joh. Jac. Draconem l. 7. de orig. & jure Patritior. cap. 7. num. 10 seq. quæ vide.

(t) vid. Kircher l. c. p. 22.

(u) in Octavio
cap. 50.

(vv) vid. Ap-
pian. Alexan.
in Syriacis.

(x) Vid. Tho-
mas Fazellus
l. 2. de reb. Si-
cul. prioris de-
cadis c. 2. &
Prosper. de
divinis pro-
missionibus &
prædiction.
part. 3. pro-
miss. 34. de
martyrib. De
his autem ex-
emplis omni-
bus, multisq;
aliis vide cit.
Beyerling.

Tō. 4. Theatr.
Magn. Vitæ
hum. f. 323.
324. 325.

(y) Lib. 3. de
gestis Al. M.
c. 3. p. m. 25.

(z) Apolog.
cap. 16.

Davidis & Israëliitarum. It. Ægyptiorum quæ fuerint, capite præced. fuit demonstratum. Quæ aliarum gentium, tradendum adhuc paucissimis: Octavius Augustus in diplomatibus Libellisq; & epistolis signandis, initiò sphingeus est: mox imagine M. Alexandri: novissimè sua, Dioscoridis manu sculpta: Quæ signare quoq; insecuti principes perseverarunt, ut recenset Sveton. (u) Sic mater Seleuci in somnis fertur admonita, ut quem primum anulum inveniret, gestandum Seleuco traderet. Regnaturum enim ubicunq; annulus fortè fortuna excideret. Invenit autem illa ferreum cum insculpta anchora: Amissus autem est circa Euphratem: Et ob id Seleucus imperium adeptus, anchorâ utebatur in anulò signatorio. (w) Sic Idomeneus Cretensium Rex gallum gallinaceum habuit, putans se esse Solis filium, cui hæc avis sacra habebatur. Legitur in quibusdam monumentis Mediomatricum seu Metensium, quò tempore Cæsar arma in Gallos movit, obsessam fuisse ejus jussu Mediomatricum civitatem (quæ nunc Metis dicitur ab expugnatore Metio duce exercitus Cæsaris, qui postea eam subversam restituit, uti ferunt) obsessosq; Mediomatrices per Metium, deditiois fuisse admonitos, & ut admitterent Cæsaris insignia, quod nã facerent, intra certum tempus minatum excidium. Illos autem respondisse, nulla alia insignia desiderare quàm noctis & diei, nec insignia Imperatoris velle se admittere, aut alia, quàm albi & nigri pro vitæ & mortis symbolo. Et proinde habere hodie in insignibus tantum hos colores album & nigrum. Crux aurea pro insignibus in rubeo campo data ab Arcadio Imperatore Messanæ civitati illustri Siciliae, quod is Arcadius à Gothis & Bulgaris terra marisq; obsessus auxilium ab ea recepisset missum. Eximium autem illud munus, cum Imperator valdè hoc crucis signum reveretur, ut etiam auream monetam cruce insigniendam curaverit, quæ in usu totius Asiæ postea permansit, quia ante victoriam de Persis cruces in vestibus apparuissent (x) Persas Solem pro signis in bello prætulisse testatur Q. Curt. (y) & Tertul. (z) quem ultimum audiemus: *Alii planè, inquit, humanius & verisimilius Solem credunt Deum nostrum - Ad Persas si fortè deputabimur, licet Solem non in linteo pictum adoremus, habentes ipsum ubiqvè in suo clypeo: Deniqvè inde suspicio, quod innotuerit nos ad orientis regionem precari.* Insignia Regum Polonorum, aquila

aquila alba, coronata, expansis alis & hiante rostro, eò quòd Le-
 chus, primus regni fundator, dum sedes eligeret Anno Domini
 550. sibi ædificavit inter paludes oppidum sexto à Varta flumine,
 milliario, ubi invenit nidum aquilarum, indeqve oppidum nomi-
 navit Gnesno, à nido, quem vocant gnasdo (a) Antiquos Mo-
 scoviæ Reges scribentes aliis, titulis, tribus circulis triangulo in-
 clusis, pro insignibus usos fuisse, testantur authores, quorum pri-
 mus in supremo circulo continebat hoc: DEUS noster Trini-
 tas, quæ fuit ante secula, Pater, Filius & Spiritus sanctus,
 Non tamen tres Dii, sed unus DEUS in substantia. In se-
 cundo continebatur titulus Regis, cui scribebatur, particula ad-
 jecta: Fratri nostro. In tertio titulus magni Ducis Moscoviæ, quo
 se Regem ac Dominum totius Russiæ orientalis & meridionalis
 dicebat. Hispaniæ Regem varias in suis insignibus figuras habe-
 re, ut crucem, vexillum, leonem, castrum, quibus etiam uxorem
 adjungit. (b) Item, Angliæ Regem tres leones, tria qve ob præ-
 tensionem, quam in regnum Galliæ sibi præservat, lilia: Regem
 Bohemiæ Leonem rubentem bifurcatæ caudæ (c) satis in aprico
 est. Romanos primò republicâ adhuc paupere sceni manipu-
 lum; crescente verò ejus majestate lupum, minotaurum, equum,
 apium cum aquila (sub quâ tanquam signò præcipuo omnes legio-
 nes educebantur, & sub quâ sola pugnabatur) vexillis suis circum-
 tulisse; tandemqve ducum nomina crucisqve figuram reverentiæ
 & adorationis gratia iis inscripsisse, inter alios multos, multis iisq;
 præclarissimis comprobatur testimoniis Dempsterus (d) cujus legen-
 di laboris te non pœnitebit. Hodie Romam aspiranti Tiara mon-
 stratur triplici exornata corolla, quam pro galeis profanis, pro-
 fessione impeditus, in suis insignibus fovet ibidem Pontifex. Item,
 insignia rubro tecta pileo seu galero Cardinalium. De insignibus
 verò sacri Imperii Rom. cur bicipiti utatur aquilâ; Rex verò Ro-
 manorû unicipiti quæritur. Quod fortassis ideò, fit quod Constan-
 tinus, cum novam Romam sive Constantinopolin condidisset,
 prorsus biceps imperium reddidit. Seu, ut alii volunt, quod Ca-
 rolus Magnus cum pacasset occidentis fines, cum Nicephoro im-
 perante Græco, societatem ita iniit, ut orientem ille, Carolus ve-

(a) Vid. Mar-
 tin. Cromerus
 l. 2. de gestis
 Polonorum. p.
 181. & l. 16.
 p. 262.

(b) vid. Li-
 mnæus l. c.
 (c) vid. Æn.
 Sylvius c. 24.
 histor. Bohem.

(d) Thomas
 Demp. l. 10.
 antiqvit. Ro-
 man. in Para-
 lipom. p. 1718.
 seq.

(e) Vid. Spangenb. part. 1. des Adelsptiegels l. 2. c. 1. p. 5. & parte 2. l. 1. c. 3. p. 2.
 (f) Tom. 1. Juris publ. Imperii Roman. Germ. l. 1. c. 14. quod in scriptum de insignibus Imperii.
 (g) Sagittar. de comitib. Palat. thes. 33. lit. E. Ex quo habet etiam Limnæus Tom. 2. Juris publ. Imperii Roman. Germ. l. 6. c. 6. de insign. nū. 31. De aquila aliās tūm in gen. tūm in spec. Imperia li lectu dignifima habet Ulysses Aldrovandus l. 1. ornithologiae f. 52. qv. n. vide.
 (h) Vid. Cranzius l. 2. Saxoniae cap. 2. & 4.

rò occidentem bicipitis aqvilæ auspiciis gubernarent : vel ideò, quod Imperator non tantum unum, sed duplex imperii repræsentaret caput scilicet Imperatoris & junctim Regis Romanorum. Rex autem unicum tantum, Regis puta : vel ideò denique, quod tam spiritualia quam temporalia, quæ gemino capite ostenduntur, defendere, ad Imperatores spectet. Item, cur aquila utatur, non alio animali, nimirum ob præstantiam, nobilitatem atque prerogativam Aqvilæ cæteras inter aviculas (Hinc & german. Adel vel Edel à voce Adler deducere volunt, quod nobiles cæteris dignitate præemineant. Quod ipsum tamen alii invertunt Adler ab Adel deducentes q. d. edler Ar/ item Adelar & deinde Adeler. Veteres enim germ. pro Adeler dicebant Ar vel Arn. Adel vero vel Edel quasi hat heil dici autumant (e)) De his multisq; aliis scitu jucundissimis exquisitè differentem vide sæpè laudatum Limnæum (f). Et hæc Aqvilæ insignia sibi soli propria servat Imperium Romanum. Hinc Comitum Palatinorum privilegia, quibus potestas ista insignia Cæsareò nomine elargiendi specialiter data, hæc quam plurimum gaudent restrictione, ut ne alicui integram aqvilam, maximè Imperialem, aut coronam regiam in galeâ, vel galeam torneariam apertam, & cancellatam concedant, aut avita quorumvis Principum, Comitum, Baronum & Procerum arma seu insignia largiantur. (g) Saxonum Principes olim pro insigni armorum in militaribus signis pullum equinum habere, qui ipsis dictus Valen (inde Ostphali & Westphali dicti) & quidem atrum ante baptismum, inò tempore adhuc Wedekindi Saxonum Ducis, ad fidem Christi jamjam conversi, quem verò placuit Régi Carolo Magno postquam de tenebris gentilium errorum pervenit in lucem veritatis, in candidum permutare (h). Operæ hic pretium, aliquid de hodiernis domus Saxonicae insignibus adjicere, eoqve ejus encomia, omnes terrarum angulos personantia, decantantibus nos adjungere buccinatoribus. Habet Incllyta domus ista ab Imperatore accepta non modò aqvilam, leonem, gladios &c. Sed, quod notatu maximè dignum, coronam rutaceam, cujus nigræ trabi in aureo campo imponendæ potestatem Imperator Barbarossa Duci Bernhardo, Electorum Saxoniorum Principi Alberti Ursi Ducis Anhaltici filio, Anno Christi 1180. dedisse

disse creditur. Quamquam autem aliam promant ejus adeptæ occasionem, dicantque à Viragine quadam Veneta, cum qua Dux quidam, ex hac domo oriundus, corollam rutaceam discessurus memoriam causa diviserit, ortam esse. Quorum sententiam, cum fidem historicam desideret, nostram hoc loco facere nolumus. Ceterum scitu haud illud injucundum, veteres Saxonum Principes in insignibus inter alia crucis usurpasse figuram, è cujus angulo unoquoque una ex his quatuor eminuit literis C. C. N. S. hoc in recessu habentibus Symbolon: CRUX CHRISTI NOSTRA SALUS.

(i) Hæc autem jam recensitæ figurarum species multoque plures (nam præcipuis saltem rivulis veluti ex vasto variorum authorum promanantibus pelago, prata nostra irrigavimus) materiæ alicui in hærent vel sculpendo vel pingendo vel texendo. Sic videmus illa annulis signatoriis insculpta. Quod non tantum hodie, sed olim quoque in usu fuisse, inter alia ex Davide patet, cujus annulum gessisse leonem Cap. II. ex R. Abrahamo adstruximus. Quamquam apud Græcos olim literas vinculis colligendi mos forsan inoleverit (k) Præterea poculis (quæ exinde figillata, græcis ἀγαλματὰ dicuntur (l)) monetis (quas omnium principes cudere adortas fuisse Æginetas putant (m)) ponderibus in Gallia & quibus non aliis? Vexillis insignia adpingi, quis est qui ignorat? Ipsa sanè templa loquuntur, insignia talismodi parietibus suis affixa, ut vel eos noverent, qui ibi sepulti, vel antiquitatem innuant familiæ, hinc & inde habentia. Similiter & civitatum portis, curiis aliisque ædificiis publicis. Item columnis in via publica lapidibusque affixa, ad picta insculptave Principum esse insignia, itidem loquitur nostra Lipsia, ita ut exempla è longinquo petere supervacaneum videatur. Nec de privata possessionis insignibus verbum addere ulla nos urget necessitas, cum ballis illis mercatorum juncta eadem, tabellariorumque pectori per omnes urbis plateas discurrentium toto die videamus. Intextas linteo vexillis suis certas gestasse figurarum species Romanos Dempsterus (n) author est, illud Poëtæ (o) inter alia adducens:

*textilis angvis
discurrit per utramque aciem.*

B 3

picta & intertexta linteo, quæ inde moveri dicuntur ab Ammiano l. 16.
(e) Sidon. Apol. carm. 5. v. 409.

(i) Vid. de his Saxonum insignibus Laurentius Faustus in libello german. quem inscripsit: Erklärung des Fürstlichen Stammbaums aller Herzogē zu Sachsen p. 21. 22.

(k) Vid. notas illas è museo Joh. And. Boffii, quæ inscribuntur, in Cornel. Nep. in Pausan. ordin. 4. c. 4. num. 1.

(l) Vid. Pontan. in Progymnasim. Prog. 36. lib. 3. p. 707. 708.

(m) Vid. Cæli Rhodig. l. 5. antiq. lect. c. 44. p. 250.

(n) Dempster. l. 10. antiq. Roman. in paralip. p. 171 8. ubi inter aenea vexilla, quomodo olim aquila ap. Romæ distinguitur.

(p) Cluver. l. i.
antiq. Germ.
c. 44. p. 347.

(q) Confer
Berneccerum
in qvæstion. ad
Tacit. qvæst.
23.

(r) Thuan. l.
115. hist. p. 729.
edit. Franc.

(s) Conf.
Num. II. 2.

(t) vid. Lim-
næus l. c.

Quid hic superest? duobus saltim versibus de insignium agere coloribus, quorum fuscum & nigrum denotare potentiam, perseverantiam, patientiam, prudentiam: aureum sapientiam, desiderium lætitiæ & fidelitatem: Saphirinum five cœruleum pulchritudinem, humilitatem, sanctitatem & devotionem: argenteum puritatem, innocentiam, integritatem eloquentiam: album fidelitatem castimoniam & puritatem: Rubeum, audaciam, altitudinem, & virilitatem &c. passim conspicitur apud interpretes insignium curiosiores. Nos relictis his argutiolis, Cluverii (p) modo illud, quod habet, hic adjicimus judicium: *Nobiles homines*, ait ille, *apud priscos Celtas lectissimis tantum coloribus sua singuli distinxerunt scuta, unde etiamnum ea omnium antiquissima, ac maxime genuina: Nobilitatis ducuntur apud Germanos insignia, quæ omnium simplicissima, certis duntaxat spatiis ac coloribus distincta, in quibus vulgatissima sunt illa, quæ Greci πλινθία & ῥάβδός, latini laterculos & virgas appellarunt &c.* (q) Apud Turcas colorem viridem in summo esse honore, & neminem ejusmodi coloris vestibus uti, nisi qui sint ex profapia & stemmate Mahometi, explicat Thuanus (r). Hinc & talismodi vexillum viride Mechæ asservant, illudque summam colunt religione.

CAPITULUM IV.

Insignium finis gen. & spec. Insignia quando crescant. eorund. adoratio. *διδέλλιον* quid. Insignium ornatus ap. Rom. diebus festis. Mala interdum prædixerunt. Insignia quando decrescant. It. quando mutantur. Spurii Magnatum quæ insignia. Barra quid. Insignia quando expirent. Clauditur schediafma.

Finem generalē Insigniū esse, ut persona à persona, familia à familiis, civitates à civitatibus, collegia à collegiis variè distingvantur (s) ultima indicant definitionis verba. Ubi tamen specialiores non excluduntur. Sunt enim, quæ & facti alicujus præclare gesti redolent memoriam, vel familiæ alicujus splendidæ tenent κερτί-
ειον, vel quæ sunt id genus alia. Nos ad finem nunc properamus, annexuri saltem, & quidem tribus verbis, insignium augmentati-
onem, diminutionem, permutationem, deletionem. Crescunt & augmentantur insignia vel essential, vel accid. Essential. quando v. g. novo facinore aut novarum ditionum adjectione figuris insignium etiã aliquid adjicitur. Ita videmus Regis Hispaniæ insignia variis fortunæ incrementis in immensum surrexisse. (t) Accident.
quan-

quando v. g. olim Romani Ducum suorum nomina vexillis insigni-
um loco inscripta adorabant, ubi honoris aliquam quasi augmen-
tationem videre est. Quos etiam secutus Constantinus Impera-
tor, qui crucem, ut singulari haberetur honore, inter signa milita-
ria collocavit, quod vexillum exinde à quodam dicitur *Δ. Βέλλιον*
q. d. divum velum. Quo etiam carmine suo collimat Poëta: (u)

Christus (inqviens) purpureum gemmato textus in auro
signabat labarum (w)

Sic apud eosdem Romanos festis diebus insignia militaria variis
condecorabantur ornamentis, ut ex Minutio Felice (x) Svetonio
(y) aliis monstrat laudatus Dempsterus (z) Nec illud videtur
incongruè huc posse accommodari, quando ex talismodi insigni-
bus futurum rei eventum aliquantum præsumserunt. Sic tempore
Pompeii spontaneus vexillorum motus in templis non bona sanè
præfagiebat, ut ex Val. Max. patet. (a) Decrescunt & diminuuntur
signa, quando legitimis alienationibus res, quarum insignia sunt,
à possessore recedunt. Legitimis dico, violentis enim si extor-
quentur mediis possessione interversa vindicatio superest, cujus
intuitu Magnates non sine ratione etiam antiqva servant insignia.
Uti de hac re Juris prudentes possunt in consilium adhiberi. Muta-
tio insignibus accidit variis ex causis: Sic bastardis, & spuris Ma-
gnatum interdum patris & familiæ conceduntur insignia, quæ tamè
non nihil immutata. Linea enim per intermedium scuti à sinistro
vel dextro latere ducta, quam *barram* vocant, à legitimis distin-
guuntur. (b) Harum linearum variis modis expressarum figuras
habes apud sæpè citatum Limnæum (c) Caroli M. temporibus o-
mnia Belgarum insignia fuisse mutata ex Heutero supra Cap. II.
notavimus. Expirant in totum insignia, vel sententia superioris,
in quem læsæ crimen majestatis fuit commissum: vel si familia,
cui tanquam adjuncta insignia erant, planè intereat. Sic in aula
Altenburgica non semel vidi, nobilium denatorum, nullâ hujus
generis & nominis post se relicta cognatione, galeas prope sepul-
chrum fuisse fractas, & unâ cum annulo signatorio, cui gemma si-
gillaris, coràm omnium in funus prodeuntium conspectu priùs ef-
fossa, capulo tanto impetu fuisse injectas, ut eorum sonitu & clan-
gore tota ædes sacra omniumq; aures personuerint.

COROL-

(u) Prudent.

l. 2. in Sym-
machum.

(vv) Vid Just.
Lipsium l. 3. de
cruce c. 15. p.

138. seq. & c.
16. p. 142. seq.

(x) in Dialog.

(y) in Claudio
c. 13.

(z) l. c. p. 1720.
1721. lit. F.

(a) Valer. M.
l. 1. c. 6. Vide

plura hac de
re exempla

ap. Andream
Handorf. in

Promptuar.
germ. Exem-

plor. ad præ-
cept. s. f. 285.

colum. 2.

(b) Vid. Span-
genberg. part.

1. des Adels
spiegels l. 6.

c. 1. p. 45.

(c) l. c. de in-
sign. num. 17.

QX 11 m 453

COROLLARIA.

1. Perpetuum non est, ut, qui galeas habent apertas, nobiliores sint iis, qui occlusas.
2. Aves in armis præstantiores videntur animalibus quadrupedibus.
3. Arma solis iis data primùm, qui in bello præclarè se gesserunt.
4. Ens prædicatur de Deo & creaturis: Item, de substantia & accidente, non univocè, sed analogicè.
5. In disciplinis Practicis dantur Demonstrationes.

PRÆSIDIS

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΑ.

Macte esto, mi Cognate, macte industria
Tuâ illâ! Et isto calle perge strenuè,
Quote videmus concitatum endogredi.
Non improbamus, non vetamus. Et tamen,
Est, improbare quod velit modestia,
Et quod vetare, si foret res integra,
Data in ruborem penè, Zoilum verens.
Industria est, quod arma prodis cætera;
Quod nostra prodis, illud imprudentia est,
Vel molliore verbo, id affectûs meri est.

F I N I S.

107

2.15

DN. AU

DN. M.

DN. SA

illi

F Am
 repr
 titu
 con
 vatò, alte
 tum. Q
 1500. die
 vus quida
 poris cla
 suos nob
 bis adhuc
 hi, matre
 tam lauda
 generis fi
 harum e
 Vestroru
 gellas.
 CONSA
 serenâ, V

no, Clarissimis

Seni de juventute litera-

Prof. Publ.

Publ. Cæs.

his Consanguineis
is.

eâ exornatam, flavôqve
 immum & imum tripar
 grò (ob nominis forsan
 s alterò paululùm alle
 nixo cacumine insigni
 ximiliano Anno Christi
 AVE, Atavus ant aba
 T, remilitari tunc tem
 Avus tuus deinde natus,
 olico Imperiali, quod vo
 vid inde? Gratulor mi
 Rappoltiano, adeoqve
 nitor, ut præclari hujus
 Et quò vivum virtutum
 saretur, in memoriam
 vobis sacras collegi pa
 NERANDE, VOSQUE
 pite, inquam, fronte
 severate

LUM STARKIUM,
Aut. & Resp.

